

ALTIJD ALERT

Straks ook weer veilig thuis

STIGAS VEILIGHEIDSKRANT ZOMER 2012

HOE MAAK JE VEILIGHEID BESPREEKBAAR?

Dat is de vraag die in deze krant centraal staat. Met verrassende bijdragen, van binnen en buiten de sector. Voor iedereen die veiligheid weer eens extra in de spotlights wil zetten, heeft Stigas inmiddels een flink aantal hulpmiddelen ontwikkeld. Denk aan de veiligheidscheck (www.stigasccheck.nl) waarmee u met uw mobiel de veiligheid op uw bedrijf eenvoudig in kaart brengt. Of aan de vijf veiligheidsfilmpjes, waarin de meest belangrijke risico's kort en krachtig in beeld worden gebracht. Bekijk ze (nogmaals) op www.youtube.com/StigasNL. Of ga eens naar www.agroarbo.nl, print een van de handige checklists uit en bespreek ze tijdens het werkoverleg. Wij garanderen u dat het gesprek op gang komt!

Mans Vulto, werkgeversvoorzitter en Henk Onstwedder, werknemersvoorzitter

Colland

Stigas

Impressies uit het veld

MAAK VEILIGHEID BESPREEKBAAR

Ook als het gaat om veiligheid is communicatie vaak de sleutel tot succes. Want hoe kom je er anders achter of een instructie is begrepen, wat (bijna) niet goed gaat, en welke onvermoede obstakels er zijn om het werk veilig aan te pakken? Vier verhalen uit de praktijk.

CORNÉ SMITS

- Adviseur bij Stichting Erkend Groen.
- Controleert jaarlijks zo'n 170 bosaannemers in het kader van de Erkenningsregeling Bosaannemers van het Bosschap

"Bosarbeiders zonder juiste persoonlijke beschermingsmiddelen, iets wat zo'n tien jaar geleden nog regelmatig voorkwam, zie je echt niet meer. Grote aannemers die VCA-gecertificeerd zijn, houden toolboxmeetings over veiligheid en gezondheid. Bij kleinere bedrijven vindt het gesprek vooral op de werkplek plaats. De Stigasccheck die je op je mobiel kunt doen, is een geweldig praktisch instrument om veiligheid op de werkplek onder de aandacht te brengen. Ik verwijs er vaak naar."

"De Stigasccheck die je op je mobiel kunt doen, is een geweldig praktisch instrument."

JOHAN FLIKWEERT

- Mede-eigenaar van Loonbedrijf Flikweert.
- Werkt veel in het openbaar groen.

"Voordat een klus begint, zorgen we dat iedereen precies weet wat hij moet doen; je mag alleen met een machine weg na een uitgebreide instructie. Vanwege de veiligheid, maar ook omdat ik de machines graag heel wil houden. Verder heeft iedereen een setje persoonlijke beschermingsmiddelen. Zijn die versleten, dan kun je zelf bij de leverancier nieuwe gaan halen. En verder zeg ik altijd: 'Als het veiliger kan, zeg het dan; ik weet ook niet alles.'"

"Als het veiliger kan, zeg het dan; ik weet ook niet alles."

JOHAN VAN HAARLEM

- Fruitteler, voorzitter van de Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO).
- Leidt het bedrijf samen met echtgenote, zoon en drie neven.

"Het sorteren gebeurt door parttimers uit de omgeving en tijdens de pluk werken we vooral met Poolse inleenkrachten. Veiligheid is een integraal onderdeel van onze bedrijfsfilosofie. Het is net als opvoeden: voorleven. Het meer risicovolle werk zoals werken met de motorkettingzaag gebeurt alleen door het kader en de vaste medewerkers. Onze inleenkrachten krijgen een schriftelijke instructie en een toelichting. Mijn zoon spreekt inmiddels Pools, dus dat werkt goed."

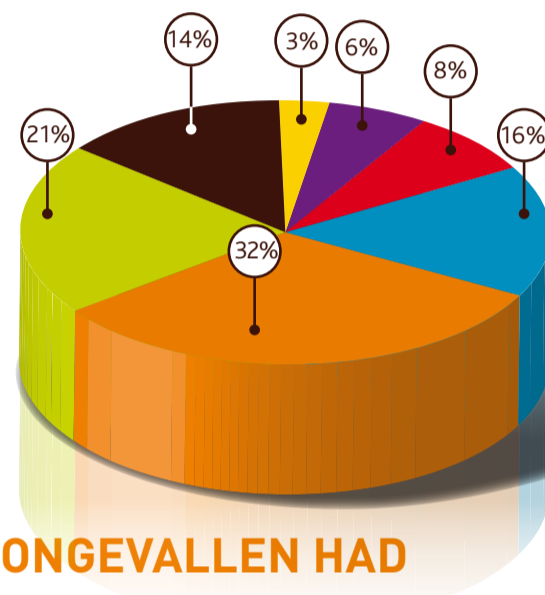

"Mijn zoon spreekt inmiddels Pools, dus dat werkt goed."

PAGINA 2 DE VISIE OP VEILIGHEID
BENNO BAKSTEEN
OVER WEERBAARHEID

PAGINA 4 VOOR ALERTE KINDEREN!
ZOEK DE WOORDEN
MET VEILIGHEID EN
WIN EEN PRIJS

- 8% Pure pech of onoplettendheid
- 16% Organisatorische fout
- 32% Organisatorische fout in combinatie met pech/onoplettendheid
- 21% Organisatorische fout in combinatie met technische fout
- 14% Technische fout
- 3% Technische fout in combinatie met achterstallig onderhoud
- 6% Technische fout in combinatie met pech/onoplettendheid

92% VAN DE ONGEVALLLEN HAD VOORKOMEN KUNNEN WORDEN

Een analyse van de ongevallen die van december 2010 tot en met mei 2012 hebben plaatsgevonden leert dat 92 procent daarvan niet had hoeven gebeuren.

Benno Baksteen: Pleidooi voor weerbaarheid

38 jaar was hij vlieger bij de KLM. Tegenwoordig is hij met name bekend als luchtvaartdeskundige. Als er een vliegcrash gebeurt, wordt hij gevraagd om commentaar: Benno Baksteen. Hij vertaalt zijn kennis over veiligheid ook naar andere sectoren. Wat kunnen de agrarische en groene sectoren van de luchtvaart leren?

Kijkend naar veiligheid hanteert Baksteen drie uitgangspunten. De eerste is: Focus niet op de regels, maar op de praktijk. "Je kunt regels maken wat je wilt, maar er verandert pas echt iets in de wereld als iemand iets ook echt doet". Regel twee luidt: Veiligheid kan nooit de eerste prioriteit hebben. "Dat klinkt misschien vreemd, maar als je even doordenkt, weet je dat elk bedrijf, naast veiligheid, ook andere doelstellingen heeft. Dat iets betaalbaar moet zijn bijvoorbeeld, dat aan de milieueisen wordt voldaan en dat het comfortabel blijft. Er wordt altijd een afweging gemaakt; wie dat ontkent, steekt zijn kop in het zand."

Indekken

De derde regel is bijna filosofisch: Aan het eind van de rit is de wereld fundamenteel onvoorspelbaar. "Je kunt niet alles voorzien. In sommige sectoren, denk aan de

Jeugdzorg, zijn mensen geneigd steeds meer regels te stellen. Om in te spelen op mogelijke situaties waarin onjuiste beslissingen kunnen worden genomen. In de praktijk blijkt dat absoluut niet te werken. Regels dienen dan om het management in te dekken; de werkvloer heeft er niets aan."

Weerbare organisatie

Wat volgens Baksteen wel werkt, is zorgen voor een weerbare organisatie. "In een weerbare organisatie begrijpen mensen wat ze doen en waarom ze dat doen. Dat betekent dat je ervoor zorgt dat iedereen de juiste opleiding en instructie krijgt, zodat ze de risico's zien en ermee om kunnen gaan. Elke veehouder moet weten dat als iemand in een gierput valt, je er niet achteraan gaat, hoe natuurlijk die neiging ook is.

In een weerbare organisatie staan mensen ook open voor opmerkingen. Elkaar aanspreken wordt niet persoonlijk opgevat, maar als iets feitelijks. Je praat over waarom je iets doet zoals je doet en hoe het wellicht beter kan. Dan bereik je waar ik altijd voor pleit: regels als gestolde ervaring."

"Met gemiddeld één ongeval per jaar staat de Westerse luchtvaart bekend om zijn uitstekende veiligheidssystemen. Als je daar zolang in hebt gewerkt, denk je dat dat normaal is. Maar in de gewone wereld, blijkt dat helemaal niet zo te zijn."

Bespreek (bijna) ongevallen altijd na

Als iets fout of bijna fout gaat kom je erachter wie of wat niet goed functioneert en welke maatregelen je nog moet nemen.

Bespreek daarom ongelukken – kleine, grote én bijna-ongelukken – altijd na. Met uw medewerkers, collega's, partner en/of kinderen. Zodat u samen maatregelen kunt nemen of afspraken kunt maken om herhaling en echt ernstige ongevallen in de toekomst te voorkomen. Daar wordt iedereen beter van.

Speciaal voor uitzendkrachten: Arbochecklists land- en tuinbouw

Werkgevers en uitzendbureaus zijn verplicht om uitzendkrachten voor te lichten over de risico's van het werk dat ze gaan doen. En over hoe ze ongelukken kunnen voorkomen.

Alleen: in de praktijk komt het er lang niet altijd van. Daarom heeft de uitzendbranche, in samenwerking met Stigas, arbochecklists voor de land- en tuinbouw ontwikkeld.

U vindt ze op www.arboflexbranche.nl. Kijk bij: informatie voor uitzendbureaus onder over uitzendkrachten > veilig werken > arbochecklists. Ze zijn inmiddels beschikbaar in het Nederlands en Duits.

Voor dierhouderij en glastuinbouw Campagne VeiligheidNL

VeiligheidNL (voorheen Consument en Veiligheid, onder andere bekend van de vuurwerkcampagnes) heeft van het ministerie van Sociale Zaken subsidie gekregen om voor twee agrarische sectoren een programma te ontwikkelen dat gericht is op het bespreekbaar maken van veiligheid in het bedrijf.

In eerste instantie is gekozen voor twee heel verschillende sectoren: de dierhouderij en de glastuinbouw. In het najaar ontvangen bedrijven uit deze sectoren een uitnodiging voor een speciale startbijeenkomst. In een latere fase zal het programma ook voor andere sectoren open staan.

veiligheid **nl**

VEILIGHEIDSRISICO TOP 5

1. **OVERREDEN WORDEN** door trekkers of rijdende machines.
2. **VALLEN VAN HOOGTEN** (van en door daken en kassen bijvoorbeeld). Pas ook op voor vallende voorwerpen.
3. **BEKNELD RAKEN** in draaiende delen van machines.
4. **OMGAAN MET DIEREN** Dieren kunnen trappen, kopstoten uitdelen en iemand tegen een muur drukken.
5. **BEDWELMING** door mestgassen. Dit kan levensgevaarlijke situaties opleveren.

WAT TE DOEN?

CHECK DE ARBOCATALOGUS OP AGROARBO.NL!

Welke maatregelen kunt u nemen om ongelukken te voorkomen? Ga naar www.agroarbo.nl en kijk onder uw sector. Selecteer een onderwerp waar u meer over wilt lezen: 'achteruitrijden met trekkers en grote machines' bijvoorbeeld of 'mestgassen'.

Oorzaak achterhalen

"En gaat er toch iets mis, meld het dan, hoe stom de fout ook is. Want wat bij jou net goed afliep, kan je collega morgen ook overkomen met een slechte afloop. Onderzoek dan ook meteen de oorzaak: wordt er tijdens het snoeiseizoen regelmatig in de vingers geknipt, hoe komt dat dan? Door de tijdsdruk? Wordt de snoeischaar verkeerd gebruikt? Worden de handschoenen niet gedragen? En als dat het is: waarom worden ze niet gedragen? Bestaat er misschien een comfortabeler model?"

Nooit straffen

"Maak mensen, dus ook de mensen op de werkvloer, verantwoordelijk voor hun werk, inclusief de veiligheid ervan. De praktijk leert dat als iemand verantwoordelijkheid krijgt, hij zich ook verantwoordelijk gaat gedragen. Het domste wat je kunt doen is straffen. Het enige wat je daarmee bereikt is dat mensen niet meer durven te melden. En dan verdwijnt in één klap het leervermogen uit je organisatie."

Meer informatie: www.adviescollege-degas.nl

"Zorg dat mensen zaken kunnen aankaarten, zonder angst voor sancties."

COLUMN

Vrouwen...

Op de boerderij is altijd iets te beleven voor een ondernemend kind. Zo krijg ik via de site 'Ik ben boerin' vaak de meest wilde verhalen te horen over kinderen die ontsnappen, de stal inrennen, tussen de koeien lopen, de hooischaar onveilig maken en nog meer indianenverhalen. Ik ben dan altijd heel dankbaar dat zoiets heftigs in de stal ons nog nooit is overkomen. Maar een ongeluk zit in een klein hoekje en gebeurt echt niet alleen in de stal, dat kan juist ook op je erf, op een onbewaakt ogenblik...

Onze vierjarige zoon rent het erf op, richting het kleine veekarretje dat wij bij de schuur hebben staan. Hij kijkt om zich heen, springt omhoog en probeert de kar aan de dissel naar beneden te trekken. Hij heeft niet door dat dat hele gewicht van die kar op zijn kleine lijfje terecht gaat komen als de missie slaagt. Het lukt hem bijna om de zware kar te laten kantelen en daarom sla ik hard met mijn ring tegen het keukenraam om hem te waarschuwen het niet nog een keer te doen! Het kereltje schrikt, zwaait een keer vriendelijk naar mij en wil rustig doorgaan met zijn expeditie veewagentje. Al die tijd staat de boer op de achtergrond het tafereel te aanschouwen. Ik gebaar boos naar hem en roep wat onaardige dingen die hij (gelukkig) niet kan horen door het raam.

Samen komen ze een uurtje later binnen voor het eten. "Zag je nou niet wat er gebeurde?", wil ik weten tijdens de maaltijd. "Jazeker wel, hij probeerde die kar naar beneden te trekken, maar dat was nooit gelukt. Hij is daar niet sterk genoeg voor", is het nuchtere antwoord van de boer. Om vervolgens tijdens het uitpakken van de afwasmachine na een aantal redenen van mij om toch nog beter op de kinderen te letten te verzuchten: "Het is genetisch bepaald, vrouwen zijn nou eenmaal eerder bezorgd dan mannen. En ik let echt wel op de kinderen Tien." Voor hem is de discussie hiermee voorlopig gesloten. Voor mij blijft het wonen op de boerderij een spannend en soms doodeng avontuur.

Martine Kruider

Vraag het Albert...

Pas werd ik verrast door een zwakke plek in ons buisrailsysteem. De grond was verzakt waardoor de buis scheef lag. Ik heb sterk de indruk dat dit al langere tijd aan de hand was. Het wordt dus niet meteen gemeld. Hoe zorg ik ervoor dat mijn mensen hier dagelijks alert op zijn? Zodat we niet verrast worden door een kantelende buisrailwagen?

Zorg dat bij de start van het oogstseizoen het buisrailsysteem wordt nagelopen: ligt het systeem stabiel en is de grond niet verzakt? Zo hebt u eventuele startproblemen in één keer in kaart en kun u direct passende maatregelen nemen, bijvoorbeeld het bijplaatsen van steunen.

En organiseer dat medewerkers tijdens de oogst verzakkingen op een gemakkelijke manier kunnen melden. Bij de leidinggevende of via het pad-registratiesysteem. Vertel dit bij de start van het oogstseizoen en aan elke nieuwe medewerker. Herhaal dit regelmatig, bijvoorbeeld elke maand.

Werkt u met personeel dat geen Nederlands spreekt? Maak dan een duidelijke instructie met korte toelichting in hun eigen taal en hang dit (geplastificeerd) op bij de tijdregistratie of in de kantine.

TIP! In de arbo-catalogus staat een handige checklist. Ga naar www.agroarbo.nl, kijk onder glastuinbouw > veiligheid > buisrailsysteem.

Woordzoeker Voor alerte Kinderen!

Streep alle woorden die met veiligheid, agrarische en groen te maken hebben weg. Welk woord/welke woorden kun je maken met de overgebleven letters? Mail je oplossing naar claudette.juffermans@stigas.nl en maak kans op twee kaartjes voor een dierentuin of pretpark naar keuze.

K A P D L D H N T U I N B O U W M
F O D O N L I O E S R E D U O B A
O O P L M A A E U G G R A S E R C
C P N S E P L A H T G T Y N E U H
U L E S T N O I R G D E N V R U I
S E M I P O K E E S I O L E F H N
I T A A L A O E N W B L T R L C E
N T S M O C K T B A L R I A E S S
E E I Z E T O G K K E D N E S V T
T N A A G I E S A K I D D T V H O
I B L A E E T S K E B R I K R A H
U O E G N E S E R O A G Z O M E R
B E R U E E R E U A A N E L L A V
I R T N N S N W P S S S P E L E N
M E S T P A R T H A A G K C E H C

ACTIE	GRAS	MAIS	SPELEN
ALERT	HAAG	MEST	STIGAS
BEKNELD	HARK	OPLETTEN	TRAP
BENNO BAKSTEEN	HOUT	OUDERS	TREKKERS
BOER	KASSEN	OVERLEGGEN	TUINBOUW
BUITEN	KOE	PAARD	VALLEN
CHECK	KOPSTOOT	PLOEGEN	VEILIGHEID
DIEREN	LAARS	POMPOEN	WEILAND
ERF	LANDBOUW	SAMEN	ZAAG
FOCUS	MACHINES	SCHUUR	ZOMER

Oplossing:

Broccolitelier Stan Hage deed vorige zomer voor het eerst een check.

CHECK – DUBBEL CHECK

Wie de veiligheidscheck heeft gedaan, ontvangt na afloop per e-mail zijn score, plus een actielijst waarin precies staat wat er nog gedaan kan worden om de veiligheid op het bedrijf op orde te brengen. Na een half jaar volgt opnieuw een e-mail met de oproep de check nogmaals te doen. Andre Bakkeren van aannemersbedrijf Van Wijlen uit Sprang-Capelle deed eind vorig jaar de check en gaat hem zeker opnieuw doen.

“Goed, praktisch en duidelijk. Een uitstekende manier om je basisveiligheid te checken. En iedereen kan hem doen. De check maakt mensen die niet dagelijks met hun neus in de ISO- en VCA-papieren zitten op een praktische manier bewust van de veiligheid op hun werkplek.”

Als kam-coördinator is Bakkeren verantwoordelijk voor het kwaliteits-, arbo- en milieubeleid van Van Wijlen. “Voor je ISO- en VCA-certificaat werk je volgens een vaste checklist. Zo check je eens per jaar de roldeuren en of de brandblussers nog steeds op de juiste plaats hangen. De check van Stigas is een goede aanvulling.”

FITTE BEDRIJVEN GEZOCHT

Wie fit is, kan adequaat reageren en maakt minder kans op ongelukken. Stigas is op zoek naar bedrijven die aandacht schenken aan de fitheid – ook wel vitaliteit of gezondheid genoemd – van hun medewerkers.

Bedrijven waarin ook de mensen van boven de 50 nog lekker in hun vel zitten en goed functioneren. Zodat andere bedrijven kunnen leren van hun aanpak. Bent of kent u zo'n bedrijf? Stuur dan een mail naar de Stigas Servicedesk: servicedesk@stigas.nl. Bellen kan ook: 071 568 90 00.

VAN ALERT NAAR ACTIE

Voorkom ongevallen
Kom in actie!

Introductie Veiligheidscheck

De Veiligheidscheck is een praktische check waarmee u belangrijke risico's op ongevallen in uw bedrijf in kaart brengt. Geschikt voor iedereen die bewust(er) aan de slag wil met de veiligheid op zijn bedrijf. Voor werkgevers en werknemers. Voor stagiairs en andere meewerkende jongeren. Ook geschikt voor het agrarisch onderwijs.

Onze preventieadviseurs introduceren de veiligheidscheck graag op uw bedrijf. U kunt kiezen voor de check op uw mobiel of pc, maar een papieren checklist behoort ook tot de mogelijkheden. Deze introductie is, dankzij een subsidie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, tot eind dit jaar nog geheel kosteloos.

Veiligheidsvoorlichtingen

In samenwerking met werkgevers-, werknemers-, jongeren- en vrouwenorganisaties organiseert Stigas Veiligheidsvoorlichtingen over de risico's en preventiemaatregelen in hun sector. Meld u aan via www.altijdalert.nl of bel de Stigas ServiceDesk: 071 568 90 00

Stigas is benieuwd...

...hoe u omgaat met (mogelijke) ongevallen. Help ons met een inventariserend onderzoek en vul de vragenlijst in op www.altijdalert.nl (kijk onder Stigas veiligheidsonderzoek). Het invullen kost ongeveer tien minuten.

Al ruim 1000 mensen hebben de veiligheidscheck gedaan!

Ga naar www.stigascheck.nl

en doe hem ook!

Volgt u ons al op twitter?

@StigasNL of scan de QR code. Meld u aan voor Stigas digitale nieuwsbrief via info@stigas.nl.

MELD U AAN VOOR ONZE CAMPAGNE-ACTIVITEITEN

WWW.STIGAS.NL

COLOFON Dit is een uitgave van Stigas in het kader van de campagne ALTIJD ALERT – straks ook weer veilig thuis

Bestemd voor iedereen die werkt in de land- en tuinbouw en in de sectoren mechanisch loonwerk, hoveniers en groenvoorzieners en bos en natuur. Mede mogelijk gemaakt door subsidie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid | Tekst Annemarie van den Hoven, Martine Kruidler | Ontwerp www.enof.nl | Fotografie Jelmer de Haas, Hollandse Hoogte | Drukwerk SMG Groep | Oplage 65.000 ex.